

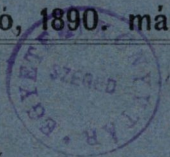
51123

7-20. + cimp. és tany
Mutatvány.

Első évfolyam.

Brassó, 1890. márczius 15.

1-ső szám.



ISKOLA ÉS SZÜLŐHÁZ.

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI KÖZLÖNY

SZÜLŐK, TANÍTÓK ÉS A NEVELÉSÜGY BARÁTAI
SZÁMÁRA.

Bede Dániel, Bournáz Ernő, János Lajos, Killyéni Endre, Mally Nándor,
Méhely Lajos, Spaller József, Végh Mátyás közreműködésével

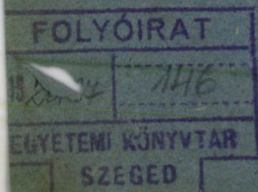
SZERKESZTI:

JÓZSA MIHÁLY.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ára : egész évre 2 frt., félévre 1 frt., negyedévre 50 kr.

A lap szellemi részét illető közlemények és reclamatiók a szerkesztőhöz (Brassó, Bolonya 347. sz.), előfizetési pénzek és hirdetések s ezek díjai Mally Nándor lappénztárhoz (Brassó, Bolonya 318. sz.) küldendők.



BRASSÓ,
ALEXI KÖNYVNYOMDÁJA.
1890.

TARTALOM.

Tájékoztató lapunk céljáról. *Szerkesztő.*

A nép olvasmánya. *Méhely Lajos* állami főreáliskolai tanártól.

A népiskolai anyanyelvtanításról. *Spaller József* r. kath. főelemi tanítótól.

A kisdédóvás törvényszerű rendezése. *Gyermekbarát.*

Tárca: a) Miért reszket a rezgő nyárfá levele? *Végh Mátyás* állami polgári iskolai tanítótól.

b) Nevelési aranymondatok.

Egyesületi élet: A brassómezei hiv. tanítótanárság központi választmányának ülése.

Irodalom.

Vegyesek.



TARTALOM.

I. Irány- és vezércikkek.

	Lap		Lap
Tájékoztató lapunk céljáról. Szerkesztő . . .	1	Az óvó és a népiskola közötti kapocs. Freund Bernát	107
A nép olvasmánya. Méhely Lajos 5 21 43 77		A IV-ik egyetemes tanítógyűlés tetelei.	120 139 156 176
A népiskolai anyanyelv-tanításról. Irta: Spaller József	8 23	A tanítók nagygyűlése. György Aladár	173
Nagyobb tért a játéknak a nevelésben! Killyéni Endre	17	Uj iskolai év küszöbén. Spaller József	190
Szülők, óvjátok a tanító tekintélyét! Bourdáz Ernő	35	Még egyszer az iskolaév küszöbén. Bön-gérfi János	213
A gyermeknek milyen korában észszerű valamely idegen nyelv tanulását megkezdeni? Madarassyné Jancsó Riza	39	Ünnepi beszéd. Koós Ferencz	231
Segítsünk a szülőknek nevelés dolgában! Freund Bernát	51	A jóindulat a nevelésben. Zajzon D.	237 252
Család — iskola, társadalom — állam. Mally Nándor	71	Az iskolai növendékek erkölcsi magavi-seletének helyes megbírálása. Léderer Ábrahám	255 273
Mi az oka annak, hogy az itteni gyerme-kek nyelvérzékeny oly feltűnően fejletlen, és mi módon lehetne e bajon segíteni? Geöcze Sarolta	74 91	A Diesterweg-jubiläumhoz. I. Bányay Ja-kab. — II. Freund Bernát	267
Egy gyermekbarát elmélkedései a csa-ládi nevelésről. Bede Dániel	87 103	Elnöki megnyitó. Bede Dániel	285
		Az elemi iskolai írásbeli feladványok je-lentőségéről, tekintve azok nevelési ol-dalát. Szász Károly	288 311 330
		Előfizetési felhívás. Szerkesztő	327

II. Közérdekűek.

	Lap		Lap
A kisdedovás törvényszerű rendezése . . .	10	Az 1889—90. évi nyilvános vizsgálatok magyar tannyelvű iskoláinkban	124
Az iskolai életből. Zajzon Dénes. Szemléletli oktatás szemléltetés nélkül	46	Felhívás adakozásra az egyetemes tanító-gyűlés érdekében. Szerkesztőség	150
Bő, cö, cső, dö	47	A Háromszék vármegyei tanszermuzeum Vánca-féle szemléltető szekrénye	151
A tájszólások a népiskolában	55	A házi feladványok a népiskolában. Spal-ler József	185
A tanyai és falusi iskolák és a gyü-mölcstenyésztes	93	A Háromszék vármegyei tanszermuzeum egyetemes vonalzója	186 246
Pár szó a népies irányu művek terjesztő módjáról. Végh Mátyás	83	A türkösi állami elemi iskola-épület föl-szentelése 1890 szeptember hó 21-én. Egy jelenvolt	244
A megyei közrendőri szabályok a nép-iskolában	114	Egy iskolaszéki elnök jelentéséből	281
Az 1889—90. évváró vizsgák sorrendje . . .	114		

III. Tárcza

	Lap		Lap
Miért reszket a rezgő nyárfa levele? <i>Végh Mátyás</i>	12	Minek az a sok rossz gyerek? <i>Komjáti Gedeon</i>	112
Nevelési arany mondatok. <i>Többek</i>	13 26 95	Karcolatok: A zsembéki iskolai takarékpénztár. <i>Rédiger Géza</i>	129 146 164
Krisztus és a veréb. <i>Végh Mátyás</i>	25	A keresztény anya. „ <i>Kisdednevelés</i> ”-ből.	179
Egy anya naplójából. <i>J. M.</i>	45	Mátyás király. <i>Pósa Lajos</i>	240
A sír szélén. <i>Gáti Győző</i>	56	Röck Szilárd. <i>Pósa Lajos</i>	242
Apróságok:		Emlékezés Stauffer Adolfra. <i>Trájtler Károly</i>	258 278 294
Fütyölj atyám, fütyölj!	79	Ők mindannyian nagy család. <i>Csulak Lajos</i>	314
Felfordított könyv	80	A szerkesztői szekrényből. <i>Szerkesztő</i>	334
Az angol trónörökös	80		
Imádkozzál és dolgozzál	80		
A vén tanító. <i>Kádár Lajos</i>	94		

IV. Egészségügy.

	Lap		Lap
Szobáink levegője. <i>M.</i>	27	géről, különösen iskolás gyermekek-nél. Dr. Bresgen M. után <i>Haydn J. Hugó</i>	131 149 167
Házi gyógyszerek. Dr. Nussbaum után <i>J. M.</i>	61	Az iskolás gyermekek betegségei. <i>Dr. Csapodi István</i>	299 318 338
Ebéd után. Dr. Zentler K. után <i>J. M.</i>	95		
A megakadályozott orrlégzés jelentősé-			

V. Egyesületi élet.

	Lap		Lap
A „brassómegyei hivat. tanítótestület” központi választmányának jan. 10-iki ülése. <i>Referens</i>	13	A brassói m. kir. áll. keresk. akad. önk. köre	81
Az „országos középisk. tanáregyesület” brassói körének márcz. 22-iki ülése	29	Az „országos középisk. tanáregyesület” brassói körének május 24-iki gyűlése	97
A „brassómegyei hivat. tanítótestület” brassói körének márcz. 27-iki gyűlése	29	A „brassómegyei hivat. tanítótestület” központi választmányának június 27-iki ülése	133
A „brassómegyei hivat. tanítótestület” központi választmányának márcz. 28-iki ülése	31	A „brassómegyei hivat. tanítótestület” javaslatai a IV. egyet. tanitógyűlés tételihez	159
A „brassómegyei hivat. tanítótestület” központi választmányának pályázati hirdetései	48	A IV. egyetemes tanitógyűlés lefolyása. <i>Szerkesztő</i>	191 217
A „brassómegyei hivat. tanítótestület” krizbai körének mártz. 29-iki gyűlése	48	A »brassómegyei hivat. tanítótestület« központi választmányának okt. 10-iki ülése	262
A III. egyet. tanitógyűlés végrehajtó bizottsága	63	A „brassómegyei hivat. tanítótestület” meghívója	263
A kis-küküllőmegyei ált. tanítóegyesület meghívója	64	A „brassómegyei hivat. tanítótestület” nov. 7. és 8-iki közgyűlése	302
A „brassómegyei hivat. tanítótestület” négyfalusi járási körének május 3-iki gyűlése	18	A m. org. tanítók országos bizottságának nov. 2-iki gyűlése	323

VI. Irodalom.

	Lap		Lap
† <i>Felméry</i> : „A nevelés-tudomány kézikönyve”	15	Utmutatás a szemléleti képek használatához. <i>Spaller József</i>	15 248
† »Gyakorlati leczkék.« <i>Győrvidéki tanítóegylet</i>	15	Tanulók olvasótára. <i>Elischer József</i>	32
Az „Egészség” folyóirat. <i>Dr. Fodor József</i>	15 116	Brassómege földrajza. <i>Veress Sándor</i>	32
		Zajzoni Rab István csángó költő emléke. <i>Koós F. és Végh M.</i>	32

ISKOLA ÉS SZÜLŐHÁZ.

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI KÖZLÖNY.

I. évfolyam.

1890.

Bede Dániel, Bournáz Ernő, Killyéni Endre, Mally Nándor, Méhely Lajos,
Spaller József és Végh Mátyás közreműködésével

SZERKESZTETTE:

JÓZSA MIHÁLY.

Kiadta a fent megnevezettek bizottsága.

BRASSÓ,
ALEXI KÖNYVNYOMDÁJA.
1890.



1901. 01

ISKOLA ÉS SZÜLŐHÁZ.

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI KÖZLÖNY

SZÜLŐK, TANÍTÓK ÉS A NEVELÉSÜGY BARÁTAI SZÁMÁRA.

Bede Dániel, Bournáz Ernő, Jánó Lajos, Killyéni Endre, Mally Nándor,
Méhely Lajos, Spaller József és Végh Mátyás közreműködésével

szerkeszti:

JÓZSA MIHÁLY.

Megjelenik e lap minden hó 1-én és 15-én
egy iv terjedelemben.

Előfizetési ára:

Egész évre 2 frt. — kr.
Félévre 1 frt. — kr.
Negyedévre — frt. 50 kr.

Kéziratok nem küldetnek vissza; bérmentetlen
levelek nem fogadtatnak el.

A lap szellemi részét illető közlemények, valamint
a reclamatiók a szerkesztőhöz (Brassó, Bolonya
347. sz. a.), előfizetési pénzek és hirdetések s ezen
díjai Mally Nándor lappénztárhoz (Brassó, Bo-
lonya 318. sz. a.) küldendők.

Hirdetési díjak:

A boríték egy egész oldala 4 frt., féloldal 2 frt.,
negyed oldal 1 frt., nyolczad oldal 50 kr.
Bélyegdíj mindenkor 30 kr.

Többszöri hirdetéseknel kedvezmény adatik.

Tájékozás lapunk czéljáról.

Lapunk, az „Iskola és Szülőház“, mely egy rég érzett
szükséget pótolni, régi mulasztást helyre hozni s az általános
népnevelést irányítani óhajta, minden előleges felhívás és hirdetés
nélkül keresi föl a tisztelt szülők s kedves tanítótársaink hajlékát.
Szokatlan, de talán nem példatlan ez eljárás; s mert szent és
hazafias ügynek: a népnevelés ügyének kívánunk szolgálatába
állani, hiszszük és reméljük, hogy vállalatunk azok részéről, kik-
nek ez szánva van: az iskola és salád, illetve a szülők és ta-
nítók által szívesen fogadott vendég leend.

Még is, kérdehetné valaki, mi szükség van Brassóban nevelés-
oktatásügyi lapra?!

Elhallgatva a fölvetett kérdésre adható feleletnek azt az
ágát, mely magyar nemzetiségi szempontból világítaná meg a
kérdést, legyen szabad minden tartózkodás nélkül a következő
indokokat felemlítenünk.

Megingathatlan igazság, miszerint minden ember annyit ér, a
mennyire magát az élet különböző viszonyai között értékesíteni
tudja. Ám de ehhez az értékesíthetéshez már a legifjabb vagy
is a csecsemő-korban kezdődő helyes irányú és tapintatos nevelés,
rászoktatás szükséges. És most tekintsünk csak bele a nép csa-

ládi életébe, fájdalommal fogjuk szemlélni, minő gyümölcsei teremnek a legtöbb helyen — tisztelet a kivételeknek — az elhanyagolt, vagy rossz irányú avagy egyáltalában nem is gyakorolt testi, értelmi és vallás-erkölcsös nevelésnek egyaránt. Ott látjuk a szülők és gyermekek között a tiszteletlenséget, bizalmatlanságot, a testvérek és rokonok között a szeretetlenséget, czivódást és visszavonást stb. stb., melyek aztán ezen kis társadalomból az egyedek növekedésével lassankint átszivárognak a nagy társadalomba is s ott dúlnak és pusztítanak kárára, romlására az emberiségnek. Vagy rámutassunk-e az oktan fenyőzés, divatmajmolás amaz émelygős kinövéseire, mely a tulajdonképeni polgári osztály soraiba is már oly rohamosan hódít, a melyet legtöbb esetben a szülők könnyelmű gondolkodásmódjának tudhatni be, és a mely annyi tisztességes család egyszerűségének, boldogságának és erkölcsi életének sírját ásta meg?!....

Csak éber figyelemmel kell vizsgálnunk a viszonyt, mely a szülők és tanítók, a család és iskola között fennáll, s a legtöbb esetben tapasztalni fogjuk, hogy két erő fejt ki működést, de ellenkező, egymást meg nem értő irányban; látni fogjuk, hogy a mit az egyik épít, azt a másik lerontja. S miért? mert nincs összhang, nincs egyetértés a nagy munkában.

Vagy szóljunk gyermekeink egészségügyéről?!.... Az évenként megjelenő hivatalos statisztikai adatok s maga a mindennap szemünk előtt lefolyó élet, megdöbbenő képet nyújt a gyermekek halandóságáról s nem egy honfiú kebelét szomorítá el már ama gondolat: *mi lesz a magyar nemzetből, ha ez még soká így tart?!*

Lapunk legelső czélja ennél fogva a *házi nevelésnek*, értve a testi, értelmi és vallás-erkölcsös nevelést, *adni helyes irányt, vagy a helyes iránynak útját egyengetni, a családot az iskolai élet és nevelés összhangzó előcsarnokává, kiegészítő részévé tenni.*

Ma már nem vádolhatjuk a jó iskolát azzal, hogy az értelem fejlesztése, ápolása és művelésére irányuló követelményeknek nem felel meg, sőt ellenkezőleg naponkint azért emelkednek hanges panaszok, s nem is indokolatlanul, hogy az erkölcsi és vallásos nevelés s kedélyképzés rovására, túlterhelhetnek a tanulók azon anyagok feldolgozásával, megemésztésével, a melyek mind az értelem fejlesztését, világosítását, képzését kívánják munkálni. Pedig „*ész és értelembeli jelesség vallásos és erkölcsi neveltség nélkül olyan, mint a hold sugara, mely világít, de nem melegít*“.

Czélunk tehát az is, hogy e lap útján odahassunk, miszerint *ész és szív, értelem és érzelem egymással összhangban, harmóniában neveltessekenek illetve képeztessekenek; czélunk, hogy az egészséges társadalomnak két alaptényezőjét, iskolát és családot, nevelést és tanítást szerves összeköttetésbe hozzuk, hogy egyiknek a feladatát a másiknak a munkásságával egészítsük ki s így egy testben és lélekben erős nemzedék növelésére csekély erőnkkel befolyjunk.*

Nem szorul bővebb magyarázatra, miszerint az összetartás, együttérzés és cselekvés, az erők tömörítése által művelhetni csak nagy dolgokat.

Hogy ama nemesczélú s szorgalmas munkásság, mely a brassómegyei magyar tanítótestület egyes köreiben, az egyes iskolák tantestületeiben kifejtetik, vajmi ritkán s fogyatékosan válik közös kincsesé, mindnyájunk előtt ismeretes; s miért? . . . mert nem volt közeg, a melynek útján a kifejtett tevékenység, mint állandó és értékes haszon általánosított volna sem maguk a tanítók, annál kevésbé a nagy közönség között, a melyre hatni, s a melynek a népoktatás ügyére irányuló munkáját, tevékenységét kalauzolni első helyen épen mi tanítók vagyunk hivatva.

Czélunk ennél fogva itt az, hogy lapunk útján a brassómegyei hivalalos tanítótestület tagjai között összekötő kapcsot létesítsünk s hogy közös alapon közös eszközökkel műveljük az Urnak szöjlőjét s míg a közönség figyelmét áldásos munkánk beismerésére terelnők s a néptanítói névnek elismerést és tiszteletet vívnánk ki, addig másrésről fokozottabb és általános érdeklődést keltsünk fel az általános tan- és nevelésügy irányában.

Országszerte hangos panaszok merülnek fel a középitanodák részéről, hogy a népiskola nem áll a középiskola szolgálatában, s előkészítő osztály vagy osztályok felállítása sürgettetik. Szemben ezzel a népiskola a középiskolai módszert itéli el s abban véli feltalálni a baj kútforrását.

Igaza lehet mindkettőnek, tévedhet is mind a kettő. Vállalatunk czélja e tekintetben, hogy erőnk, legjobb tehetségünk és akaratunkhoz képest egyengessük az utat, melyen a *baj orvosolható, a nemzeti kulturának ügye előbbre vihető legyen, hogy közös eszközökkel építsük azt a várat, melynek oltalma és védelme alatt lehet és lesz nagygyú Magyarország.*

A vallás - erkölcsös, de egyszersmind hazafias irányú népnevelés szolgálatában álló hivatott munkásnak ismervén el az

egyházat, illetve annak képviselőit, nem zárkózunk el e nemes munkában a legjobb szándékkal támogatni lapunk útján az egyes egyházakat; s midőn ily értelemben ezen nyilatkozatunkkal szolgálatunkat felajánljuk, kérjük egyúttal részükről is vállalatunk érdekében a kölcsönös és bizalmas támogatást.

Még tartozunk egy kijelentéssel. Lapunk kizárólag a nevelés és oktatás ügyének óhajtván használni, *minden személyes kérdés, személyes ügy taglalásától távol tartjuk magunkat, ilyennek tért lapunkban nem nyitunk*, mert úgy vagyunk meggyőződve, hogy különösen itt minálunk „*jobb egy sovány békeesség tiz kövér háborúnál.*“

Az „**Iskola és Szülőház**“ programját tovább nem részletezzük. A fentebbiekben bemutatott keretbe igyekeztünk röviden beleilleszteni a szükségeseket, s ha e feladatnak, célnak megfelelni szerencsét ad az ég, elhatározásunk az, hogy ne hosszas és unalmas okoskodások által, hanem népszerű alakban a népnek írva, tényleg hatva érhessük el azt. Meglehet merészséget követtünk el, midőn ily vállalat megindítására határoztuk el magunkat, de mert bensőnk ösztönöz, mégis megkísértjük azt; hiszen sokszor maga a törekvés is emel és erősít, miért ne reménylhetnők mi is, hogy Isten nem tagadja meg tőlünk a kiviteli sikert, kik minden óhajításunkkal csak jót és hasznost szeretünk eszközölni.

Reményünk célunk elérésére pedig annál több és nagyobb, mert *Bede Dániel* áll. f. népiskolai tanító, *Bournáz Ernő* r. kath. főgymn. tanár, *János Lajos* áll. el. isk. vezértanító, *Killyéni Endre* áll. polg. leányiskolai tanító, *Mally Nándor* áll. kereskedelmi akadémiai tanár, *Méhely Lajos* áll. főreálisk. tanár, *Spaller József* r. kath. főelemi tanító és *Végh Mátyás* áll. polg. isk. tanító urak szíves közreműködése gyámolít nem épen könnyű munkánkban.

Ezeknek előrebocsátása után teljes bizalommal fordulunk tisztelt olvasóinkhoz, kiknek e számot megküldjük, hogy vállalatunk felkarolása által közös ügyünket támogatni szíveskedjenek. Különösen kérjük t. tanító- és tanártársainkat, a t. lelkész urakat, hogy lapunkat a szülők körében terjeszteni, népszerűsíteni kegyeskedjenek.

Egyebekre nézve olvasóink becses figyelmét a lapunk más helyén található „*Szíves kérelem*“ re híván fel, vagyunk hazafias üdvözlettel

Brassó, 1890. márczius hó 15-én.

a szerkesztő.

A nép olvasmánya.

Irta: Méhely Lajos, állami főreáliskolai tanár.

A mióta a könyvnyomtatás művészete a felvilágosodottság fényes szövétneke gyanánt járja be az egész földkerekséget, minden gondolkodó, művelt államban sokat foglalkoztak a nép olvasmányával. S mi sem természetesebb ennél, mert a gondolat- és sajtószabadság, századunk e becses adományai, ezernyi ezer szellemi termékkel árasztják el az egész világot, melyek vagy egyáltalában nem, vagy csak csekély töredékükben valók a nép kezébe. A szellemi termékek egyik — megnyugvással mondhatjuk — nagyobb része, tárgya tartalmánál, a tárgyalás módjánál s erejénél fogva, a nép gyermekes eszejárásának hozzáférhetlen. Ezek a nép kezébe kerülve, beteges képzelődést és hamis világnézetet szülnek, mitől a népet mint a gyermeket óvni kell, nehogy álmataggá, tespedtté váljék s elveszítse szelleme természetes rugalmasságát; avagy az ellenkező végletbe csapva, a társadalom megszokott rendje ellen foglaljon állást. Az ilyen olvasmánytól azonban rendszerint maga óvja meg magát a nép, mert nem talál benne örömet, nem elégíti ki.

De miként a legnemesebb fának is vannak fattyuhajtásai, úgy — főleg évtizedünkben — ijesztő mérvben kezd lábrakapni a szellemi élet irott termékeinek másikkal összekeverése, ama korcs-ága t. i., melyet régtől fogva, de soha sem találóbban *ponyvairodalomnak* nevezünk. Ettől óvni, ennek férczeit tűzzel-vassal irtani, az államhatalom s az egész művelt társadalom legszentebb kötelessége, mert megmételtyezik a nép szívét s eszét, nyerssé, állatiassá teszik, veszedelmessé önmagára s az egész emberiségre nézve.

Itt azonban kárba vész egyesek és társulatok minden üdvös törekvése, a ponyva ma még hatalmas és megtörik rajta egyesek ereje; egyedül az államhatalomnak van fegyver a kezében az irodalom eme rákfenéjét könyörtelenül kiirtani.

E szegénytelen termékek ápolói egyes haszonleső könyvkiadók, terjesztője — akarva, nem akarva — a könyvkereskedők legnagyobb része s Gutenberg nemes művészetének közvetlen magzata: a házaló könyvárus.

Hazánkban is több százra rúg azon könyves-boltok száma, melyek csaknem kizárólag házalás által tartják fenn magukat, s épen ezek nyúlnak bele mélyen a nép szellemi és erkölcsi életébe, mert sok millió ember ezekből a forrásokból oltja tudása szomját, ezek elégítik ki mulatság és újdonságok utáni mindenkoron hatalmas vágyát. A ki mélyebb hatást akar a népre gyakorolni, annak ezeket a forrásokat nem szabad elapasztania, hanem szolgálatába kell hajtania, mert ez a legközvetlenebb út,

melyen a nép eszéhez és szívéhez hozzáférközhethünk. Sajnos, hogy az állam e téren alig tett még valamit, a társadalom pedig rendesen nem szokta észrevenni, mi történik *oda lent*; pedig mennyi látnivaló volna e téren, ha fáradságot vennénk magunknak, nyitott szemmel járni a nép között!

Hazánk 16 milliónyi lakossága között — az 1880-iki statisztikai kimutatás szerint — kerekszámban 9 millió tud olvasni, ezek közül körülbelül 4 millió, a röghöz tapadt földmivesek osztálya, megelégszik azzal, hogy ha a hét hat napján verejtékkal kereste kenyerét, hetedik napon az imád-ságos könyvet, a bibliát, vagy a naptárt forgassa. A fennmaradó 5 millió ujságot és könyvet olvas, de alig 1 millió olvassa a jobb lapokat, az úgy-nevezett családi lapok tisztességes szépirodalmi termékeit s a tudományos irodalmat. Nem merném állítani, hogy egy fél milliónál többen ismerik Arany »Toldi«-ját s irodalmunk egyéb, igazán nemes termékeit. Ezen fél-millió közül talán 20–25000 tart lépést ujjabb könyvészetünkkel, minek igazolásául talán elég fölemlítenem, hogy a természettudományi társulat valóban remek kiadványait, első sorban páratlan gonddal szerkesztett s a természettudományok összes ágaira kiterjedő közlönyét, kerek számban csakis 7000-en olvassák s ha föltételezzük, hogy a szépirodalmi, művészeti, történelmi, mérnöki, építészeti, orvosi és gazdasági egyesületek kiadványait még egyszerannyian olvassák, úgy is csak sovány 21000 kerül ki.

A nagy tömeg azonban, melylyel az államnak nagyon is számolnia kell, általában rossz ujságot s más rossz íratot olvas, melyek a ponyva vagy a házaló révén kerülnek kezei közé.

A rossz íratok nemük és fajuk szerint sokfélék. Első helyen említendőek — mert legáltalánosabb hatásuk — az elnyersesedett *néplapok* s a szépirodalom (?) förtelmes rongyai, de nem utolsó a némely egyházak pártfogása alatt megjelenő irodalom, mely a legörületesebb babona tovább terjesztője, a szabad államban szabad szerelmet prédikáló u. n. socialis-tikus szépirodalom s végül az ifjuság erszényére vadászó borzalmas indián-történetek, melyek ifjuságunk kedélyének eldúrulását s képzeletének túl-csigázását eredményezik.

Rossz hatású néplapjaink között a képeslapoké a babér! Míg a többiek megelégszenek vele, hogy gyilkolást, rablást, más gázságot s minden-nemű iszonyokat csupán szóban örökítsenek meg az utókor számára, addig ezek a legborzasztóbb jeleneteket képben érzékitik meg. Rajzoló művészeik (!) mindig korlátlanul élnek a művészi szabadsággal s akár a feszület előtt térdel a kétségbeesett nő, akár a mozdony kerekei alá veti magát, mindig egy szál ingben cselekszi ezt, s a hold — sajátságos

módon — jókor bukkan elő a fellegek közül, hogy a szerencsétlen duzzadó formáit kellően megvilágítsa. Ha a himlőoltás kérdése van napirenden, úgy telt idomú s félig levetköztetett leányon, férfiak jelenlétében örökítik meg a nevezetes műtétet. Tűz üt ki valahol, a rajzoló szemében mi más is akadna meg, ha nem csupa félmeztelen, menekvő nő!? Színházégés! A rajzoló természetesen csakis elalélt ballerínákat talál ön-jára méltónak; hát még ha valamilyen amerikai fürdő ég le, a rajzoló valósággal kéjeleg, mert hiszen kétségtelenül női fürdőnek kellett lennie. Avagy akasztás lesz másnap, — a szegény elítélt még a síralomházban ül (talán kegyelmet is kap!) már is hajszálnyi hűséggel meg van örökítve a megrendítő dráma, mely már kora hajnalban pompás keletet biztosít a lapnak. A hajótörés hasonlóképp hálás tárgyat ad kezükre, hiszen sehol sem lehet szebben megrajzolni, mint sodornak a hullámok meztelen női alakokat a partra s mily szívrondító, mikor a parton segédkezők fejükre állítják a vízbefulltat, hogy a víz szájukon kiesorogjon.

Fölösleges mondanom, hogy e lapok képeihez méltók regényeik is, melyeket világhírű (!) írók kizárólag a nagyérdemű lap számára készítenek, noha gyakran a szedőgyereknek kell a kéziratot a helyesírás szabályaival néminemű összhangba juttatnia.

Hiányos volna e speciesek jellegzése, ha nem emelnők ki, hogy ezek az úgynevezett néplapok a tisztességes lapokat mindenben utánozni törek-szenek. A világért sem mulasztanak el nevezetes férfiak kézvonásait visszaadni, ha csak az illető egyéniség megfelel igényeiknek, t. i. legalább is nevezetes rablógyilkos, vagy ha csak hóhér is. Hogy az ilyen híres férfiuról zengő himnuszok, vagy még inkább az ő tőle magától eredő (ha talán a szerkesztőségben is gyártott) verselmények, az ily lapok ünnepi falatai, annál mi sem természetesebb.

Igaz, hogy e lapok olvasó-közönsége a nép közül kerül ki, ám épen ez nagyon szomorú s nem enyhítő, hanem ellenkezőleg súlyosbító körülménynek tudandó be. A gonoszítottak gyakori ismétlődése, sőt bizonyos megállapodot módja egyenesen az emberi gazság világgákürtölésének következménye, mert ezek a lapok mindig bizonyos kétértelmű glóriával övezik a pallos alá került gonosztevőt, mi az alsó rétegek amúgy is féktelenül csapongó képzeletére mély hatást gyakorol.

(Folytatása következik.)

A népiskolai anyanyelvtanításról.

Irta: Spaller József, r. kath. főelemi tanító.

„A népiskola növendékei nem elmé-
letekkel, hanem főleg gyakorlatilag
vezetendők nyelvértelemlre, nyelv-
ismeretre.“ *Mennyei.*

A népiskolai anyanyelvtanítás elé kettős czélt szoktunk kitűzni: tárgyi és alakit. Elértük a tárgyi czélt akkor, ha a népiskolából kikerült növendék magát úgy szóban, mint írásban világosan, szabatosan ki tudja fejezni, ha őt mások szó- és írásbeli gondolatainak megértésére képessé tettük; az alakit, ha a gyermek összes lelki tehetségeit összhangzatosan, a lélek természetes fejlődésmenetének megfelelően fejlesztettük, műveltük.

Már most az a kérdés merül föl, hogy mily uton és módon érhetjük el a népiskolai anyanyelv-tanítás imént jelzett czélját?

Tudjuk azt, hogy a gyermek a szülői háznál saját anyanyelvét hallás, utánmondás, szülőivel, gyermektársaival szőtt beszélgetés által sajátítja el bizonyos mértékben. Lehet-e ennél természetesebb, kedvesebb útja édes módja a népiskolai anyanyelv-tanításnak is?

A mennyiben minden egyes ismeret-ág tanításában tekintettel kell lennünk arra, hogy a gyermek magát világosan, szabatosan fejezze ki, annyiban a népiskola összes tantárgyait felhasználhatjuk s fel is kell használnunk az anyanyelv-tanítás eszközeiül. Ámde a legbiztosabb alapot, a melyre e tekintetben a siker legszebb reményével építhetünk, maga a beszéd- és értelemgyakorlat és az olvasás-tanítás nyújtja. Igen, e két tárgy lesz az, mely már természeténél fogva is mintegy összekötő kapocsul szolgálанд amaz út és mód között, mely a gyermeket már a szülői háznál édes anyanyelvének beszélésére képessé tette.

Lássuk tehát e két tantárgyat, mint a népiskolai anyanyelv-tanítás legfontosabb eszközeit!

Vegyük első sorban is a beszéd- és értelemgyakorlatokat

Mindnyájunk előtt ismeretes az, hogy a beszéd- és értelemgyakorlatok rendszeres tanítását bizonyos „szoktatások“, „előkészítések“ előzik meg. Beszélgetünk a gyermekekkel némely a rendet, tisztaságot, pontosságot illető dolgokról. Beszélgetünk a szülői házról; a szülői házban levő személyekről, tárgyakról; a gyermekek játékszereiről. Már a beszélgetéseknek is, föltéve, ha azok a szülői ház kedves hangján tartatnak, az anyanyelvtanítás szempontjából igen nagy hasznuk van. *Betekintést engednek azok a gyermek gondolat- és érzelem-világába, továbbá föltárják előttünk ama szókészletet, melyet a gyermek magával az iskolába hoz.* Mindezeknek

fölismerése pedig nagyon is fontos szerepet játszik az anyanyelvtanítás későbbi fokain.

A tanító és tanítvány között eme tervszerűen szőtt beszélgetések után, melyekre minél több időt és gondot fordítunk, annál jobb, kezdetét veheti a beszéd- és értelemgyakorlatok rendszeres tanítása. Megjegyezni kívánom itt azt, hogy én a beszéd- és értelemgyakorlatok rendszeres tanítása alatt nem azt a tanítói eljárást értem, mely §-ról §-ra halad az adott anyag földolgozásában. Az ily tanítói eljárást, mely pedig nem ritka eset, már az anyanyelvtanítás szempontjából is föltötte elítélendőnek tartom. Logikailag értem én itt a rendszert, mely folytonosan számol a gyermek fejlettségi fokával úgy tárgyi, mint nyelvi tekintetben.

Nézetem szerint a beszéd- és értelemgyakorlatok rendszeres tanítását is a szülői ház, a család, családi élet ismertetésén kellene kezdenünk. E körben élte át a gyermek idáigi életéveit. Itt vannak az ő szülői, testvérei, kikhez oly igazi szeretettel vonzódik. Ismereteseke előtte a szülői háznál lévő tárgyak; a családi élet egyes mozzanatai, melyek kis szívét nem egyszer kimondhatatlan örömmel tölték el. S a mi az anyanyelvtanítás tekintetéből épen figyelemre méltó: a szavak egész készletévé rendelkezik az ott lévő személyek, tárgyak tulajdonságainak, az azok által véghezvitt cselekvéseknek megjelölésére. Valóban ideje volna a „*Haladj az ismertről az ismeretlenre!*”-féle didactikai elvet ne csak hangoztatnunk, hanem azt gyakorlatilag érvényre is emelnünk.

A beszéd- és értelemgyakorlatok rendszeres tanítását az iskola és az iskolai élet ismertetésével kezdeni, tehát oly tárgyak és oly élet ismertetésével, melyek a gyermek előtt teljesen ismeretlenek, melyeknek kifejezésére alig rendelkezik néhány szóval: nem merénylet-e a didactica imént jelzett nagy fontosságú elve ellen? ... Már pedig a legtöbb tanítól az ezt tárgyazó §-on kezdi a beszéd- és értelemgyakorlatok tanítását.

A szülői ház ismertetését az iskola, az iskolai élet ismertetése követi. Mint előbb is említém, sok oly tárggyal, az iskolai élet sok olyan mozzanatával fog a gyermek az iskolában találkozni, melyek előtte ismeretlenek, melyeknek a megjelölésére a szükséges szavakkal még nem rendelkezik. Épen azért igen helyesen jár el a tanító, ha a gyermekek előtt még ismeretlen tárgyakat különválasztja a már ismertektől. Minden ismeretlen tárgy nevét először a tanító mondja ki lassan, érthetően; azután a gyermekekkel mondhatja ki, előbb egyesekkel, majd karban. Előbb azon tárgyakat említjük föl, melyeknek megjelölésére egytagu szavakat használunk, majd azokat, melyeknek nevei két, három, négy tagból állanak. A tárgyaknak ily sorrendben való felsorolása, megnevezése annál kívánato-



sabb, minél éberebb figyelemmel kell kísérnünk azt, hogy a gyermek minden egyes szótagot tisztán, hibátlanul ejtsen ki. A tárgyaknak szanaszét való felsorolása, a folytonos karban feleltetés oka annak, hogy némely gyermek még későbbi iskolai éveiben is pl. „*mutatópálcza*“ helyett „*mutatópálcát*“, — „*számológép*“ helyett „*számológépet*“ — stb. mond. Igen! a folytonos karban való feleltetés, mely már igen sok tanítónak valóságos mániájává vált, csak alkalom arra, hogy a gyermek a szavakat félig-meddig mondja ki. Épen azért csakis akkor van helyén, midőn minden gyermek az illető szót hibátlanul ki tudja mondani.

A beszéd- és értelemgyakorlatok tanításában, az anyanyelvtanítás szempontjából, következő elveket szeretném érvényre emelni:

a) Legyen a nyelvezet, melyben az illető tárgy földolgoztatik, egyszerű, lehetőleg a gyermek nyelvén tartva.

b) Beszéljen a tanító minél kevesebbet. Az ő szerepe inkább a gyermeknek szóbeli előadása fölötti nyelvtani örökődés legyen.

c) A gyermekek előtt még ismeretlen szavak elő- és utánmondás által addig gyakoroltassanak, míg azoknak kimondásában minden egyes gyermek kellő készségre tesz szert.

d) Tartózkodjunk a szófölségtől, mert ez csakis szószátyárságra vezetné növendékeinket.

(Folytatása következik.)

A kisdédóvás törvényszerű rendezése.

A kisdédóvás országos rendezéséről szóló törvényjavaslat már elkészült s a közoktatási kormány által összehívott enquette is letárgyalta ezt. — Ha majd törvényerőre emelkedik e javaslat, ismertetni fogjuk t. olvasóinkkal egész terjedelmében; most elégnék tartjuk, ha a *nagymérvű gyermekhalandóság ellensúlyozására* készített javaslatot — tekintettel azon szülőkre, kiknek eddig nem volt alkalmuk azzal megismerkedni — a következőkben mutatjuk be:

• A 7 fejezet és 40 §-ból álló javaslat célja a 3—6 éves gyermekeket a szülők távolléte idején ápolni, gondozni, testi s szellemi fejlődésükben elősegíteni. E célból úgy, mint a népiskola látogatására, kimondatik az általános kötelezettség az óvódába való járásra is. Kivételt ez alól csak azok képeznek, a kik igazolják, hogy kisdedeik a szülei háznál teljesen kielégítő gondozásban részesülnek. A kötelezettség ellen vétő szülők pénzbüntetéssel bírságoltatnak.

A kisdédóvásra háromféle intézetet tervez a javaslat, u. m. rendes kisdédóvódákat (gyermekkerteket), állandó menedékházakat és nyári me-

nedékházakat. Ezek között az a különbség, hogy a rendes kisedóvodákban csak képesített óvók alkalmazhatók, kik a kicsinyeket *ímára, beszédre, énekekre, testgyakorlatokra, játékokra s kézi munkára* oktatják; ellenben a menedékházak csupán gyakorlatilag kiképzett dajkák vezetésére lesznek bízva, a kiktől csak a *játékkal való foglalkozást és ápolást* kívánják meg.

Rendes óvodát tartozik felállítani a törvényjavaslat szerint minden oly város és község, melynek egyenes állami adója meghaladja a húszezer forintot; a tíz-húszezer forint adót fizető községek állandó, — s tízezer forintnál kevesebbet fizetők, nyári menedékházak föllállítására köteleztetnek. A községek e célra 3% pótdót vehetnek igénybe. A községeken kívül óvodát állíthat az állam bárhol, továbbá állíthatnak a felekezetek és jogi személyek (pld. egyesületek).

Az óvodák és menedékházak felügyeletét és igazgatását mindenütt öt tagból álló felügyelő-bizottság gyakorolja. E bizottságot a polgári s hitközségekben a képviselő-testület választja, az államinál a miniszter nevezi ki. A bizottságnak hivatalból tagja a városi, községi vagy körorvos, a ki az óvodákat időről-időre meglátogatja. A felügyelő-bizottságok teendőit az iskolaszékek, illetőleg az állami iskolai gondnokságok is gyakorolhatják. E bizottság teendője: a személyzet választása, az intézet látogatása, az óvodába járás ellenőrzése és a vagyon kezelése. — A törvényhatósági bizottságnak a kisedóvás irányában ugyanaz a jog- és hatáskör van biztosítva, mint a népoktatási intézetek irányában. A közigazgatási bizottság intézkedik, hogy a községi eljárások a szülők gyermekeinek óvodákba járatásáról gondoskodjanak.

Intézkedik a törvényjavaslat a kisedóvodák nevelő- s ápoló személyzetének a kiképeztetéséről is. Az óvóképezdéknek két évfolyamuk lesz és mellettük egy-egy mintaszerűen berendezett óvoda állíttatik. A képezdébe, melynek tantervét a miniszter állapítja meg, felvétetnek oly egyének (férfiak és nők), kik a közép- vagy polgári iskolák négy osztályát illetőleg a felső népiskolák két osztályát bevégezték. Ily képezdét állíthatnak mindazon tényezők, kik óvodák és menedékházak fentartására jogosítvák. Az összes ily képezdek felett a felügyeletet a miniszter a tanfelügyelők által gyakorolja. A képezde két évfolyamát bevégeztetteknek a kisedóvás gyakorlásához a jogot a képesítő vizsga, illetőleg az oklevél szerzi meg.

Kisedóvókban csakis a hazai intézetben képesítést nyert okleveles óvók, óvónők alkalmazhatók. Az oly óvók, kik külföldön nyertek oklevelet, tartoznak idehaza a magyar nyelvből, hazai földrajzból, történelemből s alkotmánytanból és a gyermekekkel való bánásmódból, valamelyik képzőintézet előtt vizsgát tenni.

A kisedővők élethosszig választatnak, illetőleg neveztetnek ki; állásukat csak fegyelmi bizottság ítéletére veszíthetik el. Fizetésük nem lehet kevesebb 300 forintnál, a menedékházakban alkalmazott dajkáké pedig 100 forintnál.«

Melegen üdvözljük a javaslatot s annak készítőjét, óhajtjuk is, hogy az törvénynyé váljék. De ha úgy hajtatik végre, mint a népoktatási törvény, akkor ugyan nem sokat nyertünk e különben nagy horderejű intézkedéssel.

Gyermekbarát.

T Á R C Z A.

Miért reszket a rezgő nyárfa levele?

— Krisztus-monda —

Rezgő nyárfa, rezgő nyárfa!
 Leveledet vaj' mi bántja?
 Szél se fújja, mégis reszket,
 Bús időkre emlékeztet;
 Bús időkre, keresztfára,
 Kisztus urunk halálára.

Alig hogy a rossz emberek
 Meghozták az ítéletet:
 Nosza elment, ki csak ráért,
 Az erdőre keresztfáért.
 De a szellő jó előre
 Kiszáguldott az erdőre,
 S elbeszélte sűgva, lopva,
 Hogy mi vár a Megváltóra.
 Erdő fái felfogadják,
 Hogy magukat meg nem adják;
 Száradjon el valamennyi, —
 De már abból nem lesz semmi!

Villog, csattog már a fegyver,
 Hogy a jó tölgyfát megejtse,
 Izzad a kar, mind hiába . . .
 Nem enged a fák királya.

Megsebezve bár a törzse,
 De azért még nincs megtörve.
 S tovább megy a pribék hadja,
 Hogy a fenyőt megtámadja.
 De a fenyő, mint a bátor,
 Nem ijed meg árnyékától,
 Szuronyt szegez tuskéivel,
 Szembeszállva a pribékkal.
 Most a fűzet próbálgatják,
 Ámde ez se hagyja magát:
 Hajol jobbra, hajol balra,
 Nem éri a pribék karja;
 S bosszankodva tovább állnak,
 Neki esve a nyárfának.
 Szegény nyárfa! nincs fegyvere.
 Ugy megreteg a levele,
 Míg a törzsét vágják, nyesik,
 Reszket, remeg, oszt' elesik;
 S hogy leesett, le a földre,
 Hazavitték nyakra-főre,
 Keresztfának készítették,
 Urunkat ráfeszítették.
 Szegény nyárfa most is reszket:
 Fél, hogy levágják keresztnek.

Végh Mátyás.

Nevelési arany mondatok.

Nem jó, ha a szülők annyira ragaszkodnak gyermekeikhez, hogy töük megválni nem tudnak. Önzés ez is; annál veszélyesebb, mert a szeretet palástjába takarja magát.

Br. Eötvös József.

*

A gyermek első tanítója az anyai szeretet

Aime Martin.

*

A zajos anya ellenmondás a nevelésben, mert míg a szelidség példái mindent tehetnek a gyermek hevessege ellen, a tanítások s tilalmak semmit.

Jean Paul.

*

Soha, soha ne maradj tétlenül; a munka balzsama a vérnek s az erőnyeknek forrása.

Herder.

Egyesületi élet.

A „brassómezei hiv. tanítótestület“ központi választmányának 1890. évi január hó 10-én Bede Dániel elnökle alatt tartott ülése.

Az elnök rövid megnyitója után a közgyűlés jegyzőkönyve olvastott fel s néhány kevésbbé lényeges kiegészítés megtételével hitelesített. Majd a titkár tett jelentést a múlt választmányi ülés határozatainak végrehajtásáról, melyek helyesléssel tudomásul vétettek. Ugyancsak a titkár előterjesztése folytán kimondja a választmány, hogy a közgyűlési határozat értelmében özv. Borsay Eszter javára eszközendő adomány-gyűjtés határidejét február hó 4-ig hosszabbítja meg, mely idő lejártával a begyűlendő összeg az özvegynek nyugta mellett átadandó. — A pályanyertes Zajzoni-Rab-féle népdalra vonatkozólag, melyet János Lajos zenésített, örvendetes tudomásul veszi a választmány a titkár azon ajánlatát, hogy ő a művet sokszorosítani és az egyes iskoláknak használatra megküldeni fogja.

Az átiratok rendén tudomásul vétetett a kir. tanfelügyelőségnek 1234. szám alatt kelt átirata, melyben Eötvös K. L. háromszékmegyei kir. tanfelügyelőnek „Honfoglalás“ című művét s iskolai nemzeti ünnepek rendezését, az 1384. számú iratot, melylyel az „Erdélyi Gazda“ és „Méhészeti Közlöny“ pártolását ajánlja, s végül az 1356. sz. átirat, melylyel a „Magyarországi Tanítók Árvaházi Egyesülete“ elnökségének az árvaház ügyében a kir. tanfelügyelőkhez (miért nem a tanítótestületekhez? szerk.) intézett felhívását küldi meg.

Élénk eszmecserére adott alkalmat a III. egyet. tanítógyűlés végrehajtó bizottságának a IV. egyet. tanítógyűlés tárgyában érkezett felhívása. Végre is az ülés egyhangulag kimondotta, hogy a gyűlés eszméjét helyes-

nek tartja, annak sikerülése érdekében tőle telhetőleg munkálkodni fog; a gyűlés idejéül július 10—15-ike közötti időt, tárgyakul pedig a következőket ajánlja:

I. A népiskolai tanterv módosítása, tekintettel az osztott és osztatlan, valamint városi és falusi iskolákra.

II. Az állami szakszerű tanfelügyelet szervezése, tekintettel a néptanítók előléptetésére.

III. A népiskolai tankönyvek s ezek bírálatának kérdése.

IV. A tanítói állás biztosítása s a tanító szolgálati viszonyainak szabályozása (szolgálati pragmatika.)

V. Az „Eötvös-alap“ ügyének rendezése.

VI. A rajz- és tornatanítás a leányiskolában.

A választmány fentartva magának a jogot, hogy esetleg a jelzettek mellé még újabb tétéleket is ajánlhasson, a hat tételt a járási körök között feldolgozás céljából — márczius 30-ig terjedő határidővel — következőleg osztotta ki: *Brassói kör*: I és VI.; *Négyfalusi kör*: II. és V.; *Háromfalusi kör*: III. és a *Kriszbai kör*: IV.

A „*Csia-alap*“-ra vonatkozólag kimondotta a választmány, hogy mihelyt az eléri az 50 frtot, azonnal kiadatnak az esedékes kamatok egy a bolonyiai áll. elemi iskola IV. osztályába járó szorgalmas és legjobb tanulónak.

A közgyűlés és előbbi vál. ülések idetartozó határozatainak értelmében a „*segélyegyesületi alapszabályok*“ tervezetének elkészítésére s a jövő választmányi ülésen való előterjesztésre az elnökség és a kör elnökökből álló bizottság küldetett ki.

Az „*Eötvös-alap*“ valamint az egyesületi tagdíjakkal a mult évre még hátralékban levőkre nézve megbizza a vál. az elnökséget, hogy a hátralékok befizetését az illetékes iskolai hatóságok igénybe vételével eszközölje.

A közgyűlési intézkedés alapján megbizott az elnökség, hogy a pályakérdést azon tételre vonatkozólag, mely a mult alkalommal eredményhez nem vezetett, valamint nsgos *Koós F., kir. tan.* tanfelügyelő úrnak egy új pályakérdésre vonatkozó ajánlata szerint a pályakérdéseket a szokott módon hirdesse ki. *Gyurka József* áll. tanító 10 frtos ajánlatát, hogy ezért a csángónépdalok hangjegyre irassanak azon módosítással fogadja el, miszerint erre nem hirdet pályázatot, hanem ennek foganatosítására felkéri illetve megbizza *Kovács Mihály* közs. isk. tanító- és választmányi tagtársat.

Egyéb kevésbbé lényeges keblí ügyek elintézése után, az elnök az érdeklődéssel kapcsolatos kitartást megköszönve, az ülést bezárta.

Referens.

IRODALOM.

„A nevelés-tudomány kézikönyve“ czimen *Dr. Felméri Lajos*, a kolozsvári egyetemen a nevelés-tudományok ny. rendes tanára, jóhirnek örvendő magyar paedagogusunk húsz évi tanulmányainak egy részét bocsátja sajtó alá. Az egész mű öt szakaszra oszlik, melyeket röviden következőkép jelezhetünk: I. szakasz: A nevelés általában. II. szakasz: A testi nevelés. III. szakasz: Értelmi nevelés. IV. szakasz: Érzelmi nevelés. V. szakasz: A jellem nevelése. A mű, mely mintegy 36—38 nagy 8^o ív terjedelmű, folyó évi márczius havában jelenik meg. A mű megszerzését nem tudjuk eléggé ajánlani tanítótársaink figyelmébe. Ára a szerzőnél megrendelve 4 frt. o. é.; — bolti ára 6 frt. lesz.

Gyakorlati leczkék. »Vezérkönyv néptanítók számára« czím alatt a győrfvidéki tanító-egyesület két füzetet adott ki, melyek közül az I. füzet 8, a II. füzet 9 gyakorlati leczkéből álló gyűjteményt tartalmaz. Figyelmes átolvasás után igen hasznos s különösen kezdő tanítók kezébe megbecsülhetlen útmutatónak véljük lenni, a miért is megszerzését jó lélekkel ajánljuk. Ára a két füzetnek 80 kr.

Az „Egészség“ czímű folyóiratot, melyet az országos közegészségügyi egyesület dr. Fodor József szerkesztésében ad ki, s melynek ára egy évre 2 frt o. é., melegen ajánljuk tanítótársaink becses figyelmébe, mint olyan szaklapot, melyben — mint az egészség őrei — igen sok és hasznos útmutatást találандnak. Megrendelhető: Budapest, Eszterházy-utca 5. sz. alatt.

Útmutatás a szemléleti képek használatához, gyakorlati példákkal ellátva, a brassómegyei hiv. tanítótestület által jutalomdíjjal kitüntetve; írta: *Spaller József* brassói róm. kath. főelemi tanító. Mint úttörő munkát, mely kellő körültekintéssel próbálkozott meg a nem épen könnyű feladat megoldásával, törekvő tanítótársaink jóakarátába ajánljuk. Megrendelhető szerzőnél, Brassó; — ára 25 kr. o. é.

VEGYESEK.

— **Szíves kérelem.** Midőn az „Iskola és Szülőház“ ezen első, egy-szersmind mutatóvány-számát megküldeni szerencsések vagyunk, hazafias tisztelettel kérjük a nagyrabecsült t. olvasót, hogy lapunkat megrendelni s ez által ügyünket eredményhez juttatni szíveskedjék. Kérjük pedig a megrendelést mielőbb, legalább e hó 25-ig, hogy a nyomtatandó példányok mennyisége felől kellő időben intézkedhessünk. — Az előfizetés legolcsóbban és legcélszerűbben postautalványon eszközölhető, mely alkalommal a lakhely, utolsó posta és név tiszta kiírását kérjük.

Munkatársainkhoz. A szerkesztőséghez küldendő kéziratokat illetőleg szíves kérésünk, hogy az: olvasható írás, különösen az idegen nevek tiszta kiírása, csak az egyik oldal betöltése és margónak hagyásával állíttassék ki.

Egy lépéssel előbbre. Tanítótársainknak tudomására kívánjuk hozni, miszerint a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr ő nagyméltósága a budai tanító-egylet fölterjesztésére következő választ adta: »25,868. sz. Értesitem a tanító-egyletet, hogy a népiskolai tanítókat, a mennyiben középiskolába járó gyermekeik tandíj-mentességeért folyamodnak, ez iránti kérvényeiknek szegénységi bizonyítvánnyal való felszerelése alól fölmentem. *Gróf Csáky.*»

A vallás- és közokt. m. kir. miniszter folyó évi február 17-én 486. sz. alatt értesíti a tanfelügyelőket, hogy az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 141. §-ában a tanítók mellékfoglalkozására vonatkozó rendelkezést a legszigorubban megtartatni kívánja. Felhívja ennél fogva a tanfelügyelősegeket, hogy a felügyeletükre bízott iskolák tanítóit a legszigorubban utasítsák, hogy mindenféle lap szerkesztéséhez szükséges engedélyért esetről-esetre a miniszterhez folyamodjanak, mielőtt a szerkesztést elvállalnák, mert ha a miniszter esetleg ez engedély megtagadását látná szükségesnek, azt az illető minden kötelezettsége daczára megteendéné. Politikai lap szerkesztéséhez engedélyt tanítónak ezentúl nem ad a miniszter. Nagyon helyeselnék az intézkedés ez utóbbi részét; tanügyi ember művelje nyilvánosan is az irodalom azon ágát, melyet gyakorlatilag szolgál s hagyja a politikát azoknak, kiknek ez a hivatásuk. Hogy visszaható ereje lesz-e ezen rendeletnek, nem tudjuk.

Megyénk községi tanítóinak s óvónőinek nem nagyon irigylendő a sorsuk. Ugyanis, a mint minket több oldalról értesítenek, már hónapok óta nem kapnak az illetők fizetést, s többen közülök vagy uzsorások drága pénzén vagy rokonaikon tengetik napjaikat. Akárki vagy mi legyen oka ezen állapotoknak, kérjük a kir. tanfelügyelőseget, mint legilletékesebb hatóságot, hogy erélyes intézkedés által vessen véget egyszersmindenkorra hasonló eseteknek. Tanító- és óvó-kollegáinknak pedig e helyen is melegen ajánljuk figyelmükbe a »segélyegyesület« eszméjét, mely hivatva volna ilyen körülmények között felebaráti kötelességgel teljesíteni.

Követésre méltó szép példa. A mint megbízható kútforrásból értesülünk, az erdélyi unitáriusok püspöke, *Ferencz József* úr, az orsz. közegészségügyi egyesület által kiadott „*Huszonöt év Márkusfalva életéből*“ czimű közhasznú füzetet saját költségén mindegyik unitárius egyháznak megküldötte. Bizony csak hasonló eljárással érhet czélt a kiadó egyesület, mert népünk még mindig irtózik a könyvek vásárlásától, ha csak valami rémes história nincs megörökítve czimtábláján valamely világhírű művész ecsete által.

Ez is igen tanulságos. »A hesseni népnevelők közgyűlésén Haffner püspök, ki a gyűlésen jelen volt, szívélyes és elismerő szavakat intézett a jelenvoltakhoz. Előadta, mily öröndetes je'enség az, ha tanítók, papok és szülők a nevelés nagy munkájában egyetértőleg munkálkodnak, »Mi papok, ugymond a püspök, az ifjuság nevelésében semmit sem érhetünk el a tanító nélkül; de a tanító sem működhet áldásosan nélkülünk. Azért legforróbb óhajtásom, hogy a tanítók és papok híven összetartsanak ezen szent ügyben.« — Bizony őszintébb óhajtásunk nekünk sem lehet.

ZSIGMOND ÁRON

férfi-szabó Brassóban

ajánlja

Klastrom-utca 11. szám alatt lévő, bel- és külföldi, tavaszi és nyári **divatkelmékkel** dúsan felszerelt

 **szabó-üzletét** 

a lehető legjutányosabb árakon.

Helyi és vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

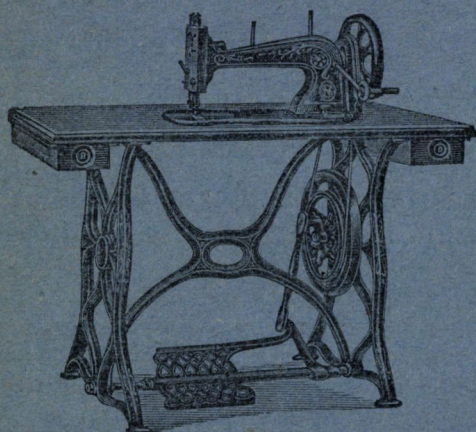
(2) 1—3

WETZEL OTTÓ gépész

Brassóban

Széles-utca 540. h.-sz. a.

ajánlja a n. é. közönségnek
saját műhelylyel összekötött
első dúsan berendezett
varrógép-raktárát
családok, iparosok számára.



Miután magam is szakember vagyok, ismereteimet e nemben Németország legelső gyáraiban nyertem, igyekeztem, hogy raktáromat kitűnő minőségű tartós varrógépekkel lássam el. Kaphatók nálam:

Seidel és Naumann eredeti világhírű varrógépei,

Kayser Universal

Wheeler és Wilson

Patent (Circular) stb. varrógépek

” ” ”
” ” ”

 **5 évi írásbeli jótállás mellett.** 

Továbbá találhatók nálam a varrógépek egyes alkatrészei. Javítások tartósan és azonnal teljesíttetnek.

Részletfizetések elfogadtnak.

(3) 1—3

ZEIDNER H.

és

DRESSNANDT H. utódja
könyvkereskedéseikben

folyton készletben vannak az összes tanintézetek tan-
könyvei, ezenkívül nagy raktárt tartnak fenn

az irodalom minden szakmájába vágó könyvekből
magyar, német és román nyelven.

Zeneművek, földabroszok, földtekék (globus),
olajnyomatu képek kerettel vagy a nélkül,
aczélmetszetek, fényképek stb., — továbbá írószerek
és rajzeszközök, úgy arckép- és költemény-albumok,
valamint minden e szakba vágó czikkek a legolcsóbb ár-
ban kaphatók.

Előfizetések és megrendelések minden lapra, folyó-
íratra és könyvekre bármely füzettől kezdve elfogadtat-
nak és árfőlemelés nélkül leghamarább eszközöltetnek.

Régibb, jókarban tartott könyvek, könyvtárak meg-
vásároltatnak, illetve másokkal kicseréltetnek, s itt külön-
sen figyelmeztetik a t. közönség Dressnandt H. utódja

ódondászatára,

mely folyton nagy raktárt tart fenn könyvekből és folyó-
iratokból jelentékenyen leszállított árak mellett.